

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" щодо підвищення розміру мінімальної пенсії за віком та пенсії у зв'язку з втратою годувальника"

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

У статті 28 чинного Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" передбачено, що мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для пенсіонерів та осіб з інвалідністю. З 1 січня 2018 року для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі 40 відсотків мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

На розгляд Парламенту подано проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" щодо розміру мінімальної пенсії за віком та пенсії у зв'язку з втратою годувальника" (реєстр. № 5446), яким пропонується збільшення мінімальної пенсії за віком на рівень не менше двох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, визначеного Законом України "Про прожитковий мінімум".

Підтримуючи необхідність збільшення мінімальної пенсії за віком принаймні вдвічі, пропонується альтернативний варіант регулювання.

Альтернативним законопроектом (на відміну від реєстр. № 5446) пропонується визначення мінімального розміру пенсії за віком не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум".

Одним з ключових конституційних прав відповідно до ст. 48 Конституції України є право кожного громадянина на достатній життєвий рівень.

Економічна криза, низький рівень життя та надвисокі темпи інфляції зумовили високий рівень зuboжіння населення України.

Зростання потреби в соціальному захисті відбувається в періоди загострення економічних проблем і соціальної напруженості в суспільстві. Залежно від економічних умов, культурно-історичних особливостей, політичної культури, розмаху суспільних рухів у різних країнах на різних етапах держава бере на себе вирішення тих або інших проблем соціального захисту населення, стабілізації суспільного розвитку. Тому підвищення рівня виплати пенсій в Україні залежить від створення належних умов взаємовигідних для усіх верств населення у сфері пенсійного забезпечення.

Пенсія – це єдине джерело для життєдіяльності осіб пенсійного віку для купівлі їжі, ліків та одягу, оплати комунальних послуг і розмір пенсії, який

дорівнює прожитковому мінімуму, не може забезпечити нормальне існування сучасних пенсіонерів.

Відповідно до статті 5 Закону України "Про прожитковий мінімум" Міністерство соціальної політики на основі статистичних даних про рівень споживчих цін щомісяця розраховує фактичний розмір прожиткового мінімуму на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення.

Зазначена величина і є тим реальним відображенням вартісної величини прожиткового мінімуму, яка фактично існує в державі і на основі якої мають здійснюватися соціальні виплати і пенсії.

Проте, законодавчо затверджений рівень прожиткового мінімуму абсолютно не відповідає реальній вартісній величині споживчого кошика, а тому можна з упевненістю сказати, що сьогодні держава просто обманує своїх громадян забезпечуючи соціальні виплати та пенсії на значно нижчому рівні, ніж це мало б бути.

Відповідно до статті 7 Закону України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" з **1 січня 2021 року прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, дорівнюватиме 1769 грн. на місяць**, мінімальна заробітна плата - 6000 грн.

Затверджений у Законі України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" прожитковий мінімум на одну особу та для основних соціальних і демографічних груп населення, так і в попередні роки, є **значно нижчим від фактичного прожиткового мінімуму**, тобто реальної вартісної величини наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що забезпечують нормальне функціонування організму людини, збереження її здоров'я, задовольняють основні соціальні і культурні потреби особистості.

Міністерство соціальної політики України відповідно до статті 5 Закону України „Про прожитковий мінімум” повідомляє, що орієнтовний фактичний розмір прожиткового мінімуму **у цінах березня 2021 року** у розрахунку на місяць на одну особу становив 4 224 грн (з урахуванням суми обов'язкових платежів – 4 840 грн), для дітей віком до 6 років – 3 927 грн, для дітей віком від 6 до 18 років – 4 833 грн, для працездатних осіб – 4 382 грн (з урахуванням суми обов'язкових платежів – 5 444 грн), **для осіб, які втратили працездатність, – 3 602 гривні.**

Тобто розмір прожиткового мінімуму, встановлений у Держбюджеті з січня 2021 року, значно менший від фактичного прожиткового мінімуму, обрахованого у цінах березня 2021 року – у майже 2 рази.

Літні люди піддаються важчому інфляційному тягарю, оскільки більша частина їх доходів іде на покупку товарів першої необхідності та оплату комунальних послуг. Виходячи із потреб громадян України, принципів соціального захисту та економічно-соціального становища держави принципи формування прожиткового мінімуму мають бути негайно переглянуті.

Постає питання, як вижити певним верствам населення, які отримують пенсію або іншу соціальну допомогу на рівні прожиткового мінімуму, встановленого в Держбюджеті, який майже в 2 рази нижчий за

фактичний прожитковий мінімум. Зазначене стосується і тих, хто отримує пенсію за віком, оскільки мінімальний розмір пенсії для цієї категорії пенсіонерів у 2021 році становить: з 1 січня – 2 400 грн, з 1 грудня – 2 600 грн., а це загалом близько 80% пенсіонерів – тих, хто отримує пенсію менше фактичного прожиткового мінімуму.

Таким чином, для забезпечення достатніх для виживання мінімальних пенсійних і соціальних виплат та запобігання встановлення прожиткового мінімуму в Держбюджеті (від якого залежать мінімальна пенсія та інші соціальні виплати) нижче рівня фактичного прожиткового мінімуму є нагальна необхідність законодавчо закріпити відповідні запобіжники.

2. Цілі та завдання прийняття акта

Законопроект розроблено з метою підвищення соціальних стандартів та рівня забезпеченості пенсіонерів, які отримують мінімальну пенсію за віком та осіб, які отримують пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акта

У законопроекті передбачено внести зміни до статей 28 та 37 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", зокрема, пропонується встановити, що мінімальний розмір пенсії за віком (за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу) має бути не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум". Крім цього, пропонується, що мінімальний розмір пенсії за віком повинен встановлюватися в законі про Державний бюджет України на відповідний рік.

Пропонується з 1 липня 2021 року для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі 70 відсотків мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум".

Крім того, встановлюється мінімальний розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника:

- непрацездатному члену сім'ї не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум",

- дітям-сиротам не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум".

На відміну від законопроекту реєстр. № 5446 пропонується визначення мінімального розміру пенсії за віком не в розмірі двох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, а в розмірі не менше фактичного розміру

прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум", а також додатково пропонується встановити, що мінімальний розмір пенсії за віком повинен встановлюватися в законі про Державний бюджет України на відповідний рік.

Пропонується встановити вже з 1 липня 2021 року (а не з 1 січня 2022 року, як пропонує законопроект реєстр. №5446) для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі 70 відсотків мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум".

Відмінністю від законопроекту реєстр. №5446 також є те, що альтернативний законопроект є пов'язаним з проектом Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" щодо підвищення розміру мінімальної пенсії за віком до розміру фактичного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність", яким встановлюється мінімальний розмір пенсії за віком на рівні прогнозного фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, який очікується у 2021 році з урахуванням індексу споживчих цін 107,3%, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 671: з 1 липня — 4300 гривень, з 1 грудня — 5000 гривень.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання.

У даній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закони України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", "Про прожитковий мінімум", "Про Державний бюджет України на 2021 рік".

Цей законопроект є пов'язаний з проектом Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" щодо підвищення розміру мінімальної пенсії за віком до розміру фактичного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність".

Прийняття законопроекту не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

У разі прийняття законопроекту реалізація його положень потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України.

Для забезпечення реалізації положень цього законопроекту подано проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" щодо підвищення розміру мінімальної пенсії за віком до розміру фактичного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність", яким встановлення мінімального розміру пенсії за віком на рівні прогнозного фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, який очікується у 2021 році з урахуванням індексу споживчих

цін 107,3%, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 671: з 1 липня — 4300 гривень, з 1 грудня — 5000 гривень.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття цього законопроекту сприятиме підвищенню рівня соціального захисту пенсіонерів, що буде першим кроком до досягнення європейського рівня соціального захисту таких осіб.

Народний депутат України

Королевська Н.Ю.

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Королевська Наталія Юріївна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000007FAE280094288F00
Дійсний до: 26.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 128д9/1-2021/163390 від 19.05.2021

512288